

Codi: 111030

Assignatura: Història de la Filosofia Medieval I

Tipus: Optativa

Crèdits: 6

Cicle: primer

Semestre: primer

Grup: B1

Professorat: Andreu Grau

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Llengua: Català

Objectius

Serà objectiu del curs adquirir un coneixement global del desenvolupament del pensament medieval cristià, islàmic i judaic des de la baixa antiguitat fins als segles XI-XII, etapa caracteritzada per la recepció de la filosofia hel·lènica (bàsicament neoplatònica) en els medis cultes de les esmentades societats i l'adaptació al marc conceptual propi de les respectives religions monoteistes. Aquest procés s'ha de contextualitzar tenint en compte el gran debat intel·lectual que recorre tota l'època: les relacions entre filosofia i teologia o entre raó i fe, amb la insistència consegüent en temes com ara l'estatut ontològic de les formes universals (continguts de l'intel·lecte diví, abstraccions conceptuals o realitats naturals?); l'eternitat o temporalitat del món; l'abast de l'omnipotència divina; l'estatut de l'intel·lecte humà i de la seva capacitat de conèixer Déu i el món; etc. Els autors més directament treballats seran: Filó d'Alexandria, Porfiri, Orígenes, Agustí d'Hipona, Boeci, Joan Escot Eriúgena, Al-Farabi, Avicenna, Averrois, Abentofail, Ibn Gabirol i Maimònides i Anselm de Canterbury. L'ur estudi no es limitarà a la mera anàlisi historicofilològica, sinó que tindrà com a objectiu principal escatir les continuïtats discontinuïtats existents entre aquelles idees i les idees filosòfiques del present per comprendre millor unes i altres. Les classes pràctiques se centraran en l'anàlisi d'alguns textos de lectura obligatòria indicats al final de la bibliografia.

Temari

1. Platonisme, neopitagorisme i neoplatonisme
2. La filosofia dels primers cristians
3. El final del món clàssic i els inicis de la cultura medieval
4. Cultura i filosofia en el Renaixement carolingi

5. La filosofia en els móns islàmic i jueu
6. La filosofia i la teologia en els segles XI-XII

Bibliografia bàsica

1 Fonts

PORFIRI. *Isagogé. A: Aristóteles: Categorías. De Interpretatione.* Ed. de A. García, L.

M. Valdés, J. Velarde. Madrid: Tecnos, 1999, pàg. 13-65.

Agustí de HIPONA. *Las Confesiones; Obras filosóficas* (vol. II i III de: *Obras de San*

Agustín, Madrid: Editorial Católica (BAC), 1962-1963.

ANÒNIM. *Liber de causis.* Ed. A. Pattin, trad. R. Àguila. Barcelona: KAL, 1993 (nova

edició: Universitat del País Basc, 2000).

ESCOT ERIÚGENA, Joan. A: *De divisione naturae. : Patrologia latina*, vol. 122.

Turnhout: Brepols, 1852.

— *División de la naturaleza.* Trad. de F. J. Fortuny. Barcelona: Orbis, 1984.

— *Periphyseon (De divisione naturae)*, 441A-458A, text llatí i traducció de F. J.

Fortuny. Barcelona: KAL, 1995.

AL-FARABI. *La Ciudad ideal.* 2a ed. Ed. de M. Alonso i M. Cruz Hernández. Madrid:

Tecnos, 1985.

— *Obras filosófico-políticas*, ed. R. Ramón Guerrero. Madrid: Debate/CSIC, 1992.

AVICENNA. *Livre des directives et remarques* (segona part). Trad. de l'àrab, introd. i

notes d'A. M. Goichon. Beirut-París: Vrin, 1951.

— *Philosophia prima sive scientia divina.* 3 vol. Trad. llatina del *Kitâb al-Shifâ*, 2^a

part. Editada per S. Van Riet. Lovaina: E. Peeters, 1977, 1980, 1983.

— *Tractatus de intellectibus.* Ed. de P. Morin. París: Vrin, 1994.

AVERROIS. *Commentarium magnum in Aristotelis De anima libros* (llibre III). Versió

llatina de Michael Scotus. Ed. de F. S. Crawford. Vol. VI del *Corpus commentariorum*

Averrois in Aristotelem. Ed. per H. A. Wolfson, D. Baneth i F. H. Fobes. Cambridge

(Mass.): The Mediaeval Academy of America, 1953.

— *Destructio destructionum philosophiae Algazelis (Tah fut at-Tah fut).*

Versió llatina

de Calo Calonymos; ed. de B. H. Zedler. Milwaukee (Wisconsin): The Marquette

University Press, 1961.

- *Destrucció de la «Destrucció» (qüestió I)*. Ed. de J. Puig Montada. Barcelona: Edicions 62, 1991.
- *La psicología de Averroes*. Ed. de S. Gómez Nogales. Madrid: UNED, 1988.
- *Commentaire moyen sur le «De interpretatione»*. Ed. de A. Benmakhlouf i S. Diebler. París: Vrin, 2000.
- ABENTOFAIL**. *El filósofo autodidacto*. 2a ed. Ed. de F. Pons, pròleg de M. Menéndez y Pelayo. Buenos Aires: Espasa-Calpe (Austral), 1954 (nova edició a Editorial Trotta).
- IBN-GABIROL**. *Fons vitae (Source de vie)*. Ed. d'extractes per S. Munk. París: Vrin, 1988 (Mélanges de philosophie juive et arabe).
- *La fuente de la vida*, trad. del llatí per Federico de Castro, rev. i introd. de Carlos del Valle. Barcelona: Riopiedra, 1987.
- MAIMÒNIDES**. *Guía de perplejos*. Ed. de D. González Maeso. Madrid: Editora Nacional, 1984 (reedició a Editorial Trotta).
- *Guía de descarriados*. Ed. de Fernando Valera. Barcelona: Ediciones Obelisco, 1997.
- ANSELM DE CANTERBURY: *Proslogion. Libro a favor de un insensato. Apología contra Gaunilo*, en: *Obras Completas I*, ed. bilingüe de J. Alameda. Madrid: Editorial Católica (BAC), 1952, pp. 351-437.

2. Bibliografia secundària

- ABBAGNANO, N.** *Historia de la filosofía I: Filosofía patristica. Filosofía escolástica*. Barcelona: Hora, 1982.
- ÁBED YABRI, M.** *El legado filosófico árabe*. Madrid: Trotta, 2001.
- ARMSTRONG, A. H.** (comp.) *The Cambridge History of Later Greek and Early Medieval Philosophy*. Cambridge: Cambridge UP, 1995.
- BENAKIS, L. G.** (comp.) *Néoplatonisme et philosophie médiévale (Actes del Col·loqui Internacional de Corfú de la SIEPM, 6-8 oct. 1995)*. Turnhout: Brepols, 1997.
- CORBIN, H.** *Avicena y el relato visionario*. Barcelona: Paidós, 1995.
- COURCELLE, P.** *Connais-toi toi-même. De Socrate à Saint Bernard*, 3 vol. París: Études augustiniennes, 1974.
- CRUZ HERNÁNDEZ, M.** *Abû l-Walîd Ibn Rushd (Averroes). Vida, obra, pensamiento*,

influencia. Córdoba: Publi. Caja de Ahorros, 1986.

FORTUNY, F. J. *De Lucreci a Ockham. Perspectives de l'Edat Mitjana*.

Barcelona:

Anthropos, 1992.

FRAILE, G. *Historia de la filosofía*. Madrid: Ed. Católica (BAC), 1975, tom II b.

GILSON, É. *La philosophie au Moyen Âge*. 2a ed. París: Payot, 1986. (Hi ha una

edició espanyola: *La filosofía en la Edad Media*).

GREGORY, T. *Mundana Sapientia. Forme di conoscenza nella cultura medievale*.

Roma: Edizioni di Storia e Letteratura, 1992.

KOGAN, B. S. *Averroes and the Metaphysics of Causation*. Albany (NY):

Suny Press,

1985.

LE GOFF, J. *Les intellectuels au Moyen Âge*. 2a ed. París: Seuil, 1962.

LIBERA, A. de. *La philosophie médiévale*. París: PUF, 1993.

—. *La querelle des universaux. De Platon à la fin du Moyen Âge*. París:

Seuil, 1996.

MAIZA OZCOIDI, I. *La concepción de la filosofía en Averroes*. Madrid:

Trotta/UNED,

2001.

MARMO, C. (comp.) *Vestigia, imagines, verba. Semiotics and Logic in Medieval*

Theological Texts. Turnhout: Brepols, 1997.

MURRAY, A. *Razón y sociedad en la Edad Media*. Madrid: Taurus, 1983.

PORTALIE, E. *A Guide to the Study of Saint Augustine*. Chicago, 1960.

PUENTE OJEA, G. *La formación del cristianismo como fenómeno ideológico*. Madrid: Siglo XXI, 1991.

RAMÓN GUERRERO, R. *Historia de la Filosofía Medieval*, Madrid, Akal, 2002.

RENAN, E. *Averroes y el averroísmo*. Madrid: Ediciones Hiperión, 1992.

SEBTI, M. *Avicenne. L'âme humaine*. París: PUF, 2000.

SORABJI, R. *Time, Creation and the Continuum*. Londres: Duckworth, 1983.

WEINBERG, J. *Breve historia de la filosofía medieval*. Madrid: Cátedra, 1998.

Lectures obligatòries

PORFIRI, *Isagogé*.

Agustí d'HIPONA, *Las Confesiones*, llibre X, cap. 6-28, llibre XI; *Del libre albedrío*.

Joan ESCOT ERIÚGENA, *Periphyseon (De divisione naturae)*, 441A-458.

AL-FARABI, *La ciudad ideal*.

AVICENNA, *Philosophia prima* (selecció bilingüe dels tractats I i V); *Libro de directrices y observaciones* (selecció castellana de la segona part, tercer grup).

AVERROIS, *Destrucció de la «Destrucció», qüestió I; Comentario al libro sobre el almade Aristóteles*, cap. VIII.

ABENTOFAIL, *El filósofo autodidacto*.

IBN GABIROL: *La fuente de la vida (tractats I i V)*.

MAIMÒNIDES, *Guía de perplejos*, 2ª part, caps. 13-32.

ANSELM DE CANTERBURY: *Proslogion* - (text bilingüe).

Sistema d'avaluació

Examen final (prova objectiva i comentari de fragments d'algunes de les obres de lectura obligatòria).

Altres qüestions d'interès especial per a l'estudiant